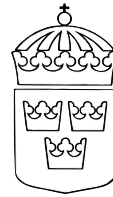


# Regeringens proposition 2013/14:77



## Tilläggsavgift i domstol

Prop.  
2013/14:77

---

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 januari 2014

*Jan Björklund*

*Karin Enström*  
(Justitiedepartementet)

## Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen avser att genomföra en höjning av avgifterna i allmän domstol. De befintliga avgiftsnivåerna för de summariska förfarandena för betalningsföreläggande eller handräckning respektive administrativ hävning av firma eller varumärke är betydligt lägre än de nya avgifterna i allmän domstol kommer att vara. För att motverka att de summariska förfarandena används i syfte att kringgå en högre ansökningsavgift i domstol bör en tilläggsavgift tas ut av tingsrätten när ett mål överlämnats dit.

I propositionen föreslås att tingsrätten ska avvisa ett mål om tilläggsavgiften inte betalas. Om målet överlämnats till tingsrätten efter en ansökan om återvinning ska samtidigt förvaltningsmyndighetens utslag eller beslut undanröjas. Vidare föreslås att tilläggsavgiften ska kunna ersättas som en rättegångskostnad och att den som beviljats rättshjälp inte ska behöva betala tilläggsavgiften.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

# Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut .....	3
2	Lagförslag .....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken .....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156) .....	6
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning .....	7
2.4	Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619) .....	8
2.5	Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877) .....	9
3	Ärendet och dess beredning .....	10
4	Tilläggsavgift .....	10
4.1	Ansökningsavgifter i de allmänna domstolarna m.m. ....	10
4.2	Den summariska processen .....	11
4.3	En tilläggsavgift bör införas .....	12
4.4	Avvisning av ett överlämnat mål.....	15
4.5	Tilläggsavgiften ska vara en ersättningsgill rättegångskostnad .....	16
4.6	Den som beviljats rättshjälp ska inte betala tilläggsavgift.....	16
5	Ikraftträdande- och övergångs- bestämmelser .....	17
6	Konsekvenser .....	18
7	Författningskommentar .....	18
7.1	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken .....	18
7.2	Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156) .....	19
7.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning .....	20
7.4	Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619) .....	20
7.5	Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877) .....	21
Bilaga 1	Domstolsverkets författningsförslag .....	22
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser .....	27
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag .....	28
Bilaga 4	Lagrådets yttrande.....	34
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 januari 2014.....	35

# 1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2013/14:77

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i firmalagen (1974:156),
3. lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning,
4. lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619),
5. lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877).

## 2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

## 2.1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Häri genom föreskrivs att 18 kap. 8 a § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

**18 kap.**  
8 a §<sup>1</sup>

I mål där 1 kap. 3 d § första stycket tillämpas gäller följande i stället för bestämmelserna i 8 §.

Ersättning för rättegångskostnad får inte avse annat än kostnad för

1. rättslig rådgivning under en timme vid ett tillfälle för varje instans och med belopp som motsvarar högst den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme,

2. ansökningsavgift,

3. resa och uppehälle för part eller ställföreträdare i samband med sammanträde eller, om personlig inställelse inte föreskrivits, resa och uppehälle för ombud,

4. vittnesbevisning,

5. översättning av *handling*.

Om en part har handlat så att 3 eller 6 § är tillämplig, får dock ersättning till motparten avse dennes samtliga kostnader enligt 8 §.

Ersättning *utgår* endast i den *mån* kostnaden varit skäligen *påkallad* för *tillvaratagande* av partens rätt.

Ersättning som anges i andra stycket 3 *utgår* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

*Har* målet till en början handlagts i annan ordning än som gäller för mål som avses i denna paragraf, *utgår* ersättning för kostnad som avser den tidigare handlägg-

1. rättslig rådgivning under en timme vid ett tillfälle för varje instans och med *ett* belopp som motsvarar högst den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme,

2. ansökningsavgift *eller tilläggsavgift*,

3. resa och uppehälle för *en* part eller ställföreträdare i samband med sammanträde eller, om personlig inställelse inte föreskrivits, resa och uppehälle för ombud,

5. översättning av *handlingar*.

Ersättning *lämnas* endast i den *utsträckning* kostnaden skäligen *behövs* för *att ta tillvara* partens rätt.

Ersättning som anges i andra stycket 3 *lämnas* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

*Om* målet till en början *har* handlagts i annan ordning än som gäller för mål som avses i denna paragraf, *lämnas* ersättning för kostnad som avser den tidigare handläggningen

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2000:172.

ningen enligt de kostnadsregler som gäller för denna.

*Har* ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning överlämnats till tingsrätt får, om målet därefter avgörs genom tredskodom mot svaranden, ersättning även avse skälig kostnad för högst en rättegångsskrift eller inställelse vid högst ett sammanträde inför rätten. Sådan ytterligare ersättning lämnas, om inte särskilda skäl *föranleder* annan bedömning, med belopp som motsvarar högst hälften av den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme.

enligt de kostnadsregler som gäller för denna.

*Om* ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning *har* överlämnats till *en* tingsrätt får, om målet därefter avgörs genom tredskodom mot svaranden, ersättning även avse skälig kostnad för högst en rättegångsskrift eller inställelse vid högst ett sammanträde inför rätten. Sådan ytterligare ersättning lämnas, om inte särskilda skäl *leder till en* annan bedömning, med *ett* belopp som motsvarar högst hälften av den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme.

Prop. 2013/14:77

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

Prop. 2013/14:77 2.2 Förslag till lag om ändring i firmalagen  
(1974:156)

Härigenom föreskrivs i fråga om firmalagen (1974:156)  
*dels* att 16 b § ska ha följande lydelse,  
*dels* att det i lagen ska införas en ny paragraf, 16 r §, av följande  
lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

16 b §<sup>1</sup>

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos berörd registreringsmyndighet enligt 16 c–16 q §§ (administrativ hävning).

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos berörd registreringsmyndighet enligt 16 c–16 r §§ (administrativ hävning).

Ett förfarande för att häva en registrering med stöd av 9 §, 10 § första stycket 1–3, 16 § andra stycket eller 16 a § får också inledas av en myndighet. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som får göra detta.

16 r §

*Om ett ärende har överlämnats till en tingsrätt ska käranden betala föreskriven tilläggsavgift. I ett sådant fall ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla tilläggsavgiften.*

*Om ett mål där registreringsmyndigheten har beslutat om hävning avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja registreringsmyndighetens beslut.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2010:1889.

## 2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

Prop. 2013/14:77

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning ska införas en ny paragraf, 61 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

*61 a §*

*Om ett mål har överlämnats till en tingsrätt med stöd av 36 eller 54 §, ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla föreskriven tilläggsavgift.*

*Om ett mål där Kronofogdemyndigheten har meddelat utslag avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja Kronofogdemyndighetens utslag.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

## 2.4 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619)

Härigenom föreskrivs att 19 § rättshjälpslagen (1996:1619) ska ha följande lydelse.

### *Nuvarande lydelse*

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala ansökningsavgift eller expeditionsavgift enligt förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna, ansökningsavgift i mål enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning eller avgift enligt 15 § 1–3 avgiftsförordningen (1992:191).

Den som har beviljats rättshjälp i en angelägenhet som lett till ett verkställbart avgörande eller i ett mål om verkställighet behöver inte betala utsökningsavgifter hos Kronofogdemyndigheten.

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala några kostnader för kungörelser i mål eller ärenden vid domstol.

### *Föreslagen lydelse*

#### 19 §<sup>1</sup>

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala ansökningsavgift, *tilläggsavgift* eller expeditionsavgift enligt förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna, ansökningsavgift i mål enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning eller avgift enligt 15 § 1–3 avgiftsförordningen (1992:191).

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2006:724.



## 2.5 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

Prop. 2013/14:77

Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (2010:1877) dels att nuvarande 3 kap. 21 § ska betecknas 3 kap. 22 §, dels att 3 kap. 5 § ska ha följande lydelse, dels att rubriken närmast före 3 kap. 21 § ska sättas närmast före 3 kap. 22 §, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 21 §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **3 kap.**

#### **5 §**

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos Patent- och registreringsverket enligt 6–19 §§ (administrativ hävning). I 2 kap. 28 § finns det bestämmelser om att en registrering av ett varumärke får hävas efter det att någon gjort en invändning mot registreringen.

Ett förfarande för att häva en registrering med stöd av 1 § andra stycket, 2, 3 eller 4 § eller 2 kap. 4, 5 eller 7 § får också inledas av en myndighet. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som får göra detta.

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos Patent- och registreringsverket enligt 6–21 §§ (administrativ hävning). I 2 kap. 28 § finns det bestämmelser om att en registrering av ett varumärke får hävas efter det att någon gjort en invändning mot registreringen.

#### **21 §**

*Om ett ärende har överlämnats till en tingsrätt ska käranden betala föreskriven tilläggsavgift. I ett sådant fall ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla tilläggsavgiften.*

*Om ett mål där Patent- och registreringsverket har beslutat om hävning avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja Patent- och registreringsverkets beslut.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

### 3 Ärendet och dess beredning

Regeringen gav den 1 september 2011 Domstolsverket i uppdrag att överväga om det bör införas nya principer för uttaget av de ansöknings- och kungörandeavgifter som gäller enligt förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna. En redovisning av uppdraget har lämnats i DV-rapport 2012:1 Ansöknings- och kungörandeavgifter vid allmän domstol (Ju2012/7856/DOM). Rapporten innehåller förslag till nya principer för avgiftsuttag, nya högre nivåer för avgifterna och införande av en tilläggsavgift för mål som överlämnas till tingsrätt från bl.a. Kronofogdemyndigheten. Domstolsverkets författningsförslag finns i *bilaga 1*. Rapporten har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 bedömt att avgifterna i de allmänna domstolarna bör höjas samt att de nya avgiftsnivåerna kan träda i kraft vid halvårsskiftet 2014 (prop. 2013/14:1, utg.omr. 4, s. 57).

I lagrådsremissen behandlas lagförslagen i Domstolsverkets rapport.

#### *Lagrådet*

Regeringen beslutade den 21 november 2013 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*. Lagrådet har i huvudsak lämnat förslagen utan erinran, men har haft synpunkter på förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619). Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 4.6. I förhållande till lagrådsremissen har även vissa språkliga justeringar gjorts.

## 4 Tilläggsavgift

### 4.1 Ansökningsavgifter i de allmänna domstolarna m.m.

I förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna (avgiftsförordningen) finns bestämmelser om avgifter för ansökningar i allmän domstol. Förordningen innehåller även bestämmelser om avgifter för kungörande i konkurs- och ackordsärenden.

En ansökningsavgift ska betalas av den som inleder ett mål eller ärende i domstol (2 § avgiftsförordningen). Ansökningsavgiftens storlek framgår av en avgiftslista som utgör en bilaga till förordningen. Avgiftslistan, som är uttömmande, listar olika typer av mål och ärenden. Här kan som exempel nämnas att kostnaden för att ansöka om stämning i tvistemål är 450 kr och att ansökningsavgiften för flertalet domstolsärenden är 375 kr.

Ansökningsavgiften ska betalas när ett mål eller ärende inleds (4 § avgiftsförordningen). Om ansökningsavgiften inte betalas ska domstolen förelägga käranden eller sökanden att betala den (42 kap. 3 § och 47 kap. 3 § rättegångsbalken [RB] och 9 § lagen [1996:242] om domstolsärenden [ÄL]). Om käranden eller sökanden inte följer ett föreläggande att betala

föreskriven ansökningsavgift ska domstolen avvisa ansökan (42 kap. 4 § och 47 kap. 4 § RB samt 10 § ÄL). Prop. 2013/14:77

I vissa fall är en kärande eller en sökande befriad från skyldigheten att betala ansökningsavgift (3 § avgiftsförordningen). Det gäller t.ex. den som ansöker om att själv bli försatt i konkurs. Inte heller en part som har beviljats rättshjälp behöver betala ansökningsavgift (19 § rättshjälplagen [1996:1619]). Om en part redan har betalat ansökningsavgift när rättshjälp beviljas ska ansökningsavgiften betalas tillbaka (5 § avgiftsförordningen).

Ansökningsavgiften är en ersättningsgill rättegångskostnad i tvistemål (18 kap. 8 och 8 a §§ RB). Dessa bestämmelser är även tillämpliga i mål om enskilt åtal (31 kap. 11 § RB) och i domstolsärenden där enskilda är motparter till varandra (32 § ÄL). Detta innebär att en kärande, målsägande eller sökande som har betalat en ansökningsavgift kan få ersättning av motparten för avgiften om hans eller hennes talan bifalls.

## 4.2 Den summariska processen

Vid sidan av möjligheten att genom ansökan om stämning väcka en talan i domstol med ett yrkande om att någon ska fullgöra en förpliktelse finns enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning (BfL) en möjlighet att göra en ansökan om betalningsföreläggande eller handräckning hos Kronofogdemyndigheten. En utgångspunkt är att yrkandet inte är tvistigt och att muntlig bevisning inte åberopas. Handläggningen sker i ett skriftligt summariskt förfarande, som i princip syftar till att kontrollera om svaranden har någon invändning mot sökandens krav (prop. 1989/90:85 s. 18). Om svaranden inte i rätt tid bestrider ansökan avslutar Kronofogdemyndigheten förfarandet genom att meddela ett verkställbart utslag i enlighet med ansökan (42 § BfL). Om svaranden däremot bestrider ansökan, kan sökanden begära att målet överlämnas till tingsrätt för fortsatt handläggning (33–36 §§ BfL). Målet kan även överlämnas till tingsrätt om svaranden inom viss tid ansöker om återvinning av ett meddelat utslag (52–54 §§ BfL). I tingsrätten handläggs målet enligt rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i tvistemål. Talan anses därvid väckt när ansökan om betalningsföreläggande eller handräckning kom in till Kronofogdemyndigheten. De av sökanden ingivna handlingarna anses som en stämningsansökan och stämning anses utfärdad när tingsrätten förordnar om målets handläggning (60 § BfL).

På motsvarande sätt finns sedan år 2011 en möjlighet att ansöka om administrativ hävning av en registrerad firma eller ett registrerat varumärke i stället för att väcka talan vid tingsrätt (16 b § firmalagen [1974:156] respektive 3 kap. 5 § varumärkeslagen [2010:1877]). Ansökan om administrativ hävning av en firma görs hos den förvaltningsmyndighet som är registreringsmyndighet för den aktuella firman – i flertalet fall Bolagsverket – medan ansökan om administrativ hävning av ett varumärke görs hos Patent- och registreringsverket. Förfarandet för administrativ hävning är framför allt avsett att användas som ett snabbt, enkelt och billigt förfarande för hävning i fall som inte är tvistiga (jfr prop. 2009/10:225 s. 223 f. och 370). Förfarandet är utformat med den summa-

riska processen hos Kronofogdemyndigheten som förebild (prop. 2009/10:225 s. 227 f. och s. 371). Även när det gäller administrativ hävning kan således frågan komma under domstols prövning dels om innehavaren av en firma eller ett varumärke bestrider ansökan om hävning (16 j § firmalagen respektive 3 kap. 13 § varumärkeslagen), dels om innehavaren ansöker om återvinning av registreringsmyndighetens beslut om hävning (16 m § firmalagen respektive 3 kap. 16 § varumärkeslagen). Efter överlämnande till tingsrätten handläggs även nu aktuella mål enligt rättegångsbalkens regler om rättegången i tvistemål. På motsvarande sätt som för ansökan om betalningsföreläggande och handräckning anses talan väckt när ansökan om hävning kom in till registreringsmyndigheten (16 p § firmalagen och 3 kap. 19 § varumärkeslagen). Vidare anses de handlingar som sökanden gett in som en stämningsansökan och stämning anses utfärdad när tingsrätten förordnar om målets fortsatta handläggning.

Den som använder sig av det summariska förfarandet betalar en ansökningsavgift hos den handläggande förvaltningsmyndigheten. Enligt nu gällande avgiftsnivåer är kostnaden för att ansöka om administrativ hävning hos t.ex. Bolagsverket och Patent- och registreringsverket 450 kr, medan kostnaden för en ansökan om betalningsföreläggande eller handräckning hos Kronofogdemyndigheten är 300 kr. När målet lämnas över till tingsrätten för fortsatt handläggning betalas enligt nuvarande ordning ingen ytterligare avgift. När tingsrätten avgör målet kan sökanden, om han eller hon är vinnande part, få ersättning för ansökningsavgiften i förvaltningsmyndigheten som en rättegångskostnad.

### 4.3 En tilläggsavgift bör införas

**Regeringens bedömning:** Om ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning överlämnats från Kronofogdemyndigheten till en tingsrätt för fortsatt handläggning, bör en tilläggsavgift tas ut av käranden. Detsamma bör gälla om ett ärende om administrativ hävning av firma eller varumärke överlämnats från berörd registreringsmyndighet. Tilläggsavgiften bör betalas till tingsrätten.

**Domstolsverkets bedömning** överensstämmer med regeringens.

**Remissinstanserna:** Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte några invändningar mot Domstolsverkets bedömning att en tilläggsavgift bör införas. Bland dem finns *Attunda tingsrätt*, *Stockholms tingsrätt*, *Örebro tingsrätt*, *Göteborgs tingsrätt*, *Luleå tingsrätt*, *Statskontoret*, *Ekonomistyrningsverket (ESV)*, *Kronofogdemyndigheten* och *Sveriges Advokatsamfund*. *Hovrätten för Västra Sverige* anför att ett sådant nytt inslag i avgiftssystemet som har till främsta syfte att utgöra ett ekonomiskt styrmedel enligt hovrättens mening bör belysas ytterligare – från såväl praktiska som principiella utgångspunkter – innan det genomförs. *Malmö tingsrätt* anför att införandet framstår som en ren konsekvens av Domstolsverkets förslag på kraftigt höjda avgifter och den diskrepans som därmed uppstår i förhållande till mål som inleds genom ansökan om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten. Någon tilläggsav-

gift är exempelvis inte föreslagen vad gäller prövning i hovrätt. För de ansökningar om betalningsföreläggande som endast avser delar av ursprungsfordran eller upplupen ränta kan, om fordringsägaren väljer att fullfölja sin talan, förslaget leda till oproportionerliga kostnader för en enskild. *Patent- och registreringsverket* menar att de överväganden som utifrån vad som gäller för mål om betalningsföreläggande förs fram till förmån för en tilläggsavgift huvudsakligen inte gör sig gällande för mål om administrativ hävning av varumärke eftersom en ansökan om hävning av varumärkesregistrering inte bestrids i andra syften än att upprätthålla registreringen. *Bolagsverket* anser att en översyn bör göras av den ansökningsavgift som tas ut i ett ärende om administrativ hävning eftersom tilläggsavgiften enligt Domstolsverkets förslag jämte den ansökningsavgift som tas ut av Bolagsverket kommer att understiga den ansökningsavgift som sökanden skulle ha betalat om målet hade inletts genom en ansökan om stämning.

**Skälen för regeringens bedömning:** De svenska domstolsavgifterna är i ett europeiskt perspektiv mycket låga och har inte räknats upp på länge. Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 bedömt att ansökningsavgifterna i allmän domstol bör höjas (prop. 2013/14:1, utg.omr. 4 s. 57). Med höjda avgifter kan, som *Malmö tingsrätt* påpekat, i vissa fall kostnaderna i högre grad än med nuvarande avgiftsnivåer komma att överstiga tvisteföremålets värde. Som anförs i budgetpropositionen bör de nya avgiftsnivåerna självfallet bestämmas så att de inte kommer i konflikt med medborgarnas grundläggande rätt till domstolsprövning (prop. 2013/14:1, utg.omr. 4, s. 57). Regeringen avser att i förordning återkomma med de nya avgifterna för mål och ärenden i domstol. Avsikten är att de nya avgiftsnivåerna ska träda i kraft den 1 juli 2014.

Genom den höjning av ansökningsavgifterna som regeringen avser att genomföra kommer det, i vart fall så länge inte även avgifterna för de summariska förfarandena hos Kronofogdemyndigheten och registreringsmyndigheterna för firma och varumärke ses över, uppstå en mer märkbar skillnad mellan ansökningsavgiften hos förvaltningsmyndighet och ansökningsavgiften i tingsrätt än med nuvarande avgiftsnivåer (jfr avsnitt 4.1 och 4.2). Fråga uppkommer om det mot den bakgrunden, i enlighet med Domstolsverkets uppfattning, finns anledning att införa en tilläggsavgift för de mål och ärenden som överlämnas till tingsrätt från förvaltningsmyndighet. Det finns skäl att överväga frågan utifrån såväl praktiska som principiella utgångspunkter.

Frågan om införande av en tilläggsavgift har övervägts tidigare vid två tillfällen. Första gången frågan togs upp var av Stämpelskatteutredningen. Utredningen, som bl.a. gjorde en översyn av avgifterna vid tingsrätt, föreslog att det skulle införas en tilläggsavgift för att hindra att en borgenär inleder en process genom en ansökan om betalningsföreläggande i syfte att undgå en högre ansökningsavgift i tingsrätt (Ds B 1980:7 Avgifter vid tingsrätt m.m., s. 13, 147–150 och 168). Regeringen berörde aldrig förslaget i det fortsatta lagstiftningsarbetet (prop. 1981/82:31 och prop. 1986/87:26). I samband med att Kronofogdemyndigheten övertog handläggningen av den summariska processen togs frågan om en tilläggsavgift upp på nytt. I det lagstiftningsärendet uttalade regeringen att eftersom en avgift för den fortsatta hanteringen vid denna tidpunkt inte togs ut i samband med att målen hänsköts

till vanlig rättegång, borde detta inte heller ske i det nya systemet när målen inleddes hos Kronofogdemyndigheten (prop. 1989/90:85 s. 73).

Domstolsverket har, liksom Stämpelskatteutredningen, motiverat införandet av en tilläggsavgift med att höjda ansökningsavgifter i domstol innebär en risk för att den summariska processen används i huvudsakligt syfte att undgå den högre ansökningsavgiften i domstol. Det kan enligt regeringens uppfattning finnas visst fog för dessa farhågor. Ett sådant scenario skulle innebära att avgiftshöjningen får negativa bieffekter i form av merarbete för berörda förvaltningsmyndigheter, en mindre ändamålsenlig handläggning av målen och ärendena i fråga och uteblivna inkomster för staten. Detta talar för införandet av en tilläggsavgift.

Det finns, som också Domstolsverket varit inne på, ytterligare skäl för att införa en tilläggsavgift. En allmän utgångspunkt är att den som vänder sig till allmän domstol och tar dess tjänster i anspråk också ska bidra till att täcka den kostnad som uppkommer genom detta (jfr prop. 1964:75 s. 309 och 1981/82:31 s. 6). Kännetecknande för ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning som överlämnats från Kronofogdemyndigheten till tingsrätt är att det inte skett någon materiell prövning hos myndigheten. Detta utgör en principiell skillnad i förhållande till mål som överklagats från förvaltningsmyndighet. Samma sak som gäller för mål om betalningsföreläggande och handräckning gäller för ärenden om administrativ hävning av firma eller varumärke. När ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning eller ett ärende om hävning av firma eller varumärke överlämnats till tingsrätt handlägger tingsrätten därför målet som om talan väckts genom ansökan om stämning. När ansökningsavgifterna i domstol höjs får den som ger in en ansökan om stämning till tingsrätt i högre grad än med nuvarande avgiftsnivåer bidra till att täcka kostnaderna för förfarandet i domstol. Den som har inlett ett summariskt förfarande i förvaltningsmyndighet men där målet eller ärendet överlämnats till tingsrätt tar domstolens tjänster i anspråk i samma utsträckning som den som väcker talan genom ansökan om stämning. Det är därför rimligt att han eller hon också bidrar till statens kostnader för förfarandet i domstol.

För parter som har ett ostridigt anspråk finns redan enligt gällande rätt flera incitament att använda sig av det summariska förfarandet såsom en snabbare väg till en exekutionstitel och risken att inte få sina rättegångskostnader ersatta om talan väcks direkt i domstol trots att det funnits förutsättningar att använda sig av det summariska förfarandet (18 kap. 3 a § RB). Det förhållandet att en tilläggsavgift införs för att undvika att det blir betydligt billigare att inleda förfarandet i förvaltningsmyndighet än i domstol bör inte innebära att det blir mindre attraktivt att använda sig av myndighetsförfarandet.

Syftet med ett bestridande i ett ärende om administrativ hävning är som *Patent- och registreringsverket* påpekar visserligen ett annat än syftet med ett bestridande av en ansökan om t.ex. betalningsföreläggande. Liksom i fråga om en ansökan om betalningsföreläggande resulterar dock bestridandet i att domstolens resurser tas i anspråk. De skäl som anförs till stöd för införandet av en tilläggsavgift i mål om betalningsföreläggande och handräckning gör sig därför gällande med samma styrka när det gäller förfarandena för administrativ hävning av firma respektive varumärke.

Av nu anförda skäl anser regeringen att det bör tas ut en tilläggsavgift när ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning överlämnas från Kronofogdemyndigheten till tingsrätt för fortsatt handläggning, liksom när ett ärende om administrativ hävning av firma eller varumärke överlämnas från berörd registreringsmyndighet.

Betalningsskyldigheten bör ligga på den som var sökande hos förvaltningsmyndigheten och som blir kärke i tingsrätten. Med hänsyn till skälen bakom införandet av en tilläggsavgift bör skyldigheten att betala tilläggsavgift vara oberoende av om målet inleds i tingsrätt på sökandens begäran eller på svarandens begäran genom ansökan om återvinning.

Tilläggsavgiften bör liksom ansökningsavgiften tas ut av tingsrätten sedan målet har kommit in dit. Den av *Bolagsverket* uppmärksammade frågan om avgiftsnivån hos verket hänger delvis samman med tilläggsavgiftens storlek. Regeringen återkommer i förordning med bestämmelser om tilläggsavgiften.

Eftersom såväl firmalagen som varumärkeslagen innehåller en upplysning om skyldigheten att betala ansökningsavgift i ärenden om administrativ hävning, bör det i dessa lagar även upplysas om skyldigheten att betala tilläggsavgift. I lagen om betalningsföreläggande och handräckning är systematiken en annan. Skyldigheten att betala tilläggsavgift bör i detta fall, liksom skyldigheten att betala ansökningsavgift, framgå enbart av förordning.

#### 4.4 Avvisning av ett överlämnat mål

**Regeringens förslag:** Om käranden inte betalar tilläggsavgiften trots att tingsrätten förelagt honom eller henne att göra det ska ansökan avvisas. Om Kronofogdemyndigheten meddelat ett utslag i målet, ska utslaget undanröjas. På motsvarande sätt ska, om beslut om hävning av firma eller varumärke meddelats, den berörda registreringsmyndighetens beslut undanröjas.

**Domstolsverkets förslag** överensstämmer med regeringens.

**Remissinstanserna** tillstyrker eller har inte några invändningar mot Domstolsverkets förslag.

**Skälen för regeringens förslag:** Som framgår av avsnitt 4.1 ska den som inleder ett mål eller ärende i tingsrätt betala en ansökningsavgift när målet eller ärendet inleds (2 och 4 §§ avgiftsförordningen). Om ansökningsavgiften inte betalas ska tingsrätten förelägga käranden/sökanden att betala den (42 kap. 3 § och 47 kap. 3 § RB samt 9 § ÄL). Om ansökningsavgiften inte betalas trots föreläggandet ska tingsrätten avvisa ansökan (42 kap. 4 § och 47 kap. 4 § RB samt 10 § ÄL). Dessa bestämmelser är inte tillämpliga i mål som inlets i förvaltningsmyndighet genom ett summariskt förfarande. Som framgår av avsnitt 4.3 gör regeringen bedömningen att det i dessa mål i stället bör tas ut en tilläggsavgift i tingsrätten av den som var sökande hos myndigheten och som blir kärke i tingsrätten och att den avgiften, liksom ansökningsavgiften, bör tas ut av tingsrätten när målet överlämnats dit. Om avgiften inte betalas, trots att tingsrätten har förelagt käranden att göra det, bör följden vara att

tingsrätten ska avvisa den överlämnade ansökan. I de fall målet inlett i tingsrätt efter svarandens ansökan om återvinning bör det återvunna utslaget eller beslutet dessutom undanröjas. Bestämmelser om att avvísning och undanröjande ska ske bör tas in i de lagar som reglerar de aktuella förfarandena, dvs. lagen om betalningsföreläggande och handräckning, firmalagen och varumärkeslagen.

#### 4.5 Tilläggsavgiften ska vara en ersättningsgill rättegångskostnad

**Regeringens förslag:** Tilläggsavgiften ska vara en ersättningsgill rättegångskostnad.

**Domstolsverkets förslag** överensstämmer med regeringens.

**Remissinstanserna** tillstyrker eller har inte några invändningar mot Domstolsverkets förslag.

**Skälen för regeringens förslag:** Tilläggsavgiften ska liksom ansökningsavgiften betalas innan handläggningen av målet påbörjas i tingsrätten. Avgiften kommer att vara en nödvändig förutsättning för att talan ska kunna föras i domstol. En ordning som innebär att tilläggsavgiften utgör en ersättningsgill rättegångskostnad kan komma att ha en avhållande effekt framför allt beträffande obefogade bestridanden i det summariska förfarandet eftersom svaranden i så fall, efter det att målet överlämnats till tingsrätt, riskerar att få ersätta motparten med ett högre rättegångskostnadsbelopp än om ansökan medges redan hos förvaltningsmyndigheten. Tilläggsavgiften bör därför, liksom ansökningsavgiften, utgöra en ersättningsgill rättegångskostnad. När det gäller vanliga tvistemål följer detta direkt av 18 kap. 8 § RB, som anger att ersättning för rättegångskostnad fullt ut ska motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde under förutsättning att kostnaden har varit skäligen påkallad för tillvaratagande av partens rätt. När det gäller tvistemål om mindre värden, som handläggs enligt 1 kap. 3 d § första stycket RB, gäller dock enligt 18 kap. 8 a § RB vissa begränsningar i möjligheten att få ersättning för rättegångskostnader. Ersättning för rättegångskostnader i dessa mål får endast avse de i bestämmelsen angivna kostnadsposterna. För att det ska vara möjligt att få ersättning för tilläggsavgiften i ett sådant tvistemål måste således tilläggsavgiften läggas till som en ersättningsgill kostnadspost i denna bestämmelse.

#### 4.6 Den som beviljats rättshjälp ska inte betala tilläggsavgift

**Regeringens förslag:** Den som beviljats rättshjälp ska inte betala tilläggsavgift.

**Domstolsverket** har inte lämnat något förslag i denna del.



**Remissinstanserna** har inte yttrat sig i frågan.

**Skälen för regeringens förslag:** Den som beviljats rättshjälp är befriad från att betala bl.a. förekommande avgifter i domstol. Även ansökningsavgiften i mål om betalningsföreläggande och handräckning omfattas av betalningsbefrielsen (19 § rättshjälpslagen).

När det gäller frågan om befrielse för den som beviljats rättshjälp att betala tilläggsavgift kommer den avgiften, liksom de avgifter som den som beviljats rättshjälp enligt nuvarande ordning inte behöver betala, att vara en nödvändig förutsättning för att talan ska kunna föras i domstol. I enlighet härmed är det rimligt att rättshjälpslagen ändras så att även tilläggsavgiften omfattas av betalningsbefrielsen. Vidare framgår av 5 § avgiftsförordningen att den som beviljats rättshjälp efter det att ansökningsavgiften betalats har rätt att få tillbaka det han eller hon har betalat. Denna fråga bör regleras i förordning även när det gäller tilläggsavgiften.

*Lagrådet* har uppmärksammat att 19 § rättshjälpslagen hänvisar till författningar på lägre nivå än lagen, bl.a. avgiftsförordningen, och förordat att paragrafen ses över i detta hänseende under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet. Regeringen instämmer i att det vore bättre med en annan lagteknisk lösning än den nuvarande. Med hänsyn till bl.a. avsaknaden av beredningsunderlag gör regeringen dock bedömningen att det inte är lämpligt att behandla frågan i detta sammanhang. En ändrad utformning av paragrafen bör därför övervägas i särskild ordning.

## 5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

**Regeringens förslag:** Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2014.

**Regeringens bedömning:** De föreslagna lagändringarna kräver inga övergångsbestämmelser.

**Domstolsverket** har inte lämnat några förslag eller bedömningar i dessa delar.

**Remissinstanserna** har inte yttrat sig i dessa delar.

**Skälen för regeringens förslag och bedömning:** De lagändringar som nu föreslås har sin bakgrund i regeringens bedömning att nivåerna på ansökningsavgifterna i domstol bör höjas och att en tilläggsavgift bör införas. Regeringen har i budgetpropositionen för 2014 uttalat att de nya domstolsavgifterna ska börja tillämpas vid halvårsskiftet 2014. Bestämmelserna om tilläggsavgift bör träda i kraft vid samma tidpunkt. De nu behandlade lagförslagen bör träda i kraft samtidigt som de nya avgifterna börjar tillämpas.

Av allmänna processrättsliga principer följer att nya processuella regler blir tillämpliga omedelbart. De nu föreslagna lagändringarna innehåller processuella regler avseende en avgift som ska börja tillämpas på mål som överlämnas från förvaltningsmyndighet till tingsrätt den 1 juli 2014 eller senare. Några övergångsbestämmelser behövs därför inte.

**Regeringens bedömning:** Förslagen medför endast begränsade merkostnader för domstolarna. Dessa ryms inom befintliga ramar.

**Domstolsverkets bedömning** överensstämmer med regeringens.

**Remissinstanserna:** Flertalet av remissinstanserna har inte några invändningar mot Domstolsverkets bedömning. *Malmö tingsrätt* har anfört att införandet av en tilläggsavgift kommer att innebära merarbete för tingsrätternas personal och kan komma att medföra förlängda genomströmningstider i och med att ett nytt moment tillkommer.

**Skälen för regeringens bedömning:** De föreslagna lagändringarna innebär att tingsrätten, när ett mål eller ärende lämnats över från ett summariskt förfarande hos en förvaltningsmyndighet, ska se till att avgiften betalas innan handläggningen av målet inleds i tingsrätten. Detta kan innebära att tingsrätten måste skicka ett föreläggande till den som var sökande vid förvaltningsmyndigheten att betala avgiften. Som *Malmö tingsrätt* påpekat innebär detta ett nytt moment i handläggningen av de aktuella målen. Tingsrätten måste dock redan enligt nuvarande ordning kontrollera handlingarna i de mål som överlämnats mot de krav som gäller för en ansökan om stämning enligt 42 kap. RB samt vid behov skicka kompletteringsföreläggande (jfr 42 kap. 2 och 3 §§ RB). I regel saknas det dessutom anledning att delge föreläggandet (prop. 1990/91:11 s. 53). Införandet av en tilläggsavgift bör enligt regeringens uppfattning därför i praktiken inte komma att innebära annat än begränsat merarbete för tingsrätterna. Eventuella merkostnader för domstolarna ryms därför inom befintliga ramar.

## 7 Författningskommentar

### 7.1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

#### 18 kap. 8 a §

I mål där 1 kap. 3 d § första stycket tillämpas gäller följande i stället för bestämmelserna i 8 §.

Ersättning för rättegångskostnad får inte avse annat än kostnad för

1. rättslig rådgivning under en timme vid ett tillfälle för varje instans och med ett belopp som motsvarar högst den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme,

2. ansökningsavgift *eller tilläggsavgift*,

3. resa och uppehälle för *en* part eller ställföreträdare i samband med sammanträde eller, om personlig inställelse inte föreskrivits, resa och uppehälle för ombud,

4. vittnesbevisning,

5. översättning av *handlingar*.

Om en part har handlat så att 3 eller 6 § är tillämplig, får dock ersättning till motparten avse dennes samtliga kostnader enligt 8 §.

Ersättning *lämnas* endast i den *utsträckning* kostnaden skäligen *behövs* för *att ta tillvara* partens rätt.

Ersättning som anges i andra stycket 3 *lämnas* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

*Om* målet till en början *har* handlagts i annan ordning än som gäller för mål som avses i denna paragraf, *lämnas* ersättning för kostnad som avser den tidigare handläggningen enligt de kostnadsregler som gäller för denna.

*Om* ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning *har* överlämnats till en tingsrätt får, om målet därefter avgörs genom tredskodom mot svaranden, ersättning även avse skäligh kostnad för högst en rättegångsskrift eller inställelse vid högst ett sammanträde inför rätten. Sådan ytterligare ersättning lämnas, om inte särskilda skäl *leder till en* annan bedömning, med *ett* belopp som motsvarar högst hälften av den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme.

Paragrafen behandlar frågor om ansvaret för rättegångskostnader i mål om mindre värden. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Ändringen i *första stycket 2* innebär att den tilläggsavgift som betalas när en ansökan om betalningsföreläggande eller handräckning överlämnas från Kronofogdemyndigheten till tingsrätt för fortsatt handläggning utgör en ersättningsgill rättegångskostnad. Övriga ändringar är endast språkliga.

## 7.2 Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156)

### 16 b §

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos berörd registreringsmyndighet enligt 16 c–16 r §§ (administrativ hävning).

Ett förfarande för att häva en registrering med stöd av 9 §, 10 § första stycket 1–3, 16 § andra stycket eller 16 a § får också inledas av en myndighet. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som får göra detta.

Paragrafen innehåller regler om tillvägagångssätt för att häva en firmaregistrering. Hänvisningen i *första stycket* till de paragrafer som handlar om administrativ hävning ändras så att den innefattar även den nya 16 r §.

### 16 r §

*Om ett ärende har överlämnats till en tingsrätt ska käranden betala föreskriven tilläggsavgift. I ett sådant fall ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla tilläggsavgiften.*

*Om ett mål där registreringsmyndigheten har beslutat om hävning avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja registreringsmyndighetens beslut.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om skyldigheten att betala tilläggsavgift när ett ärende om administrativ hävning har överlämnats till en tingsrätt och om avvisning vid utebliven betalning. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Av *första stycket* framgår att käranden ska betala föreskriven tilläggsavgift när ett ärende om administrativ hävning har överlämnats till en tingsrätt. Kärande är den som var sökande och inledde ärendet hos regist-

reringsmyndigheten. Vidare följer av hänvisningen till rättegångsbalken att tingsrätten ska avvisa en från registreringsmyndigheten överlämnad ansökan om hävning av firma, om käranden inte betalar tilläggsavgiften trots att han eller hon har förelagts att göra det.

Av *andra stycket* framgår att om käranden inte betalar tilläggsavgiften i ett mål som inlets genom svarandens ansökan om återvinning, ska tingsrätten samtidigt med beslutet om avvisning även undanröja registreringsmyndighetens beslut om hävning av firma. Bestämmelsen hindrar inte att undanröjande kan ske även på andra grunder.

### 7.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

#### **61 a §**

*Om ett mål har överlämnats till en tingsrätt med stöd av 36 eller 54 §, ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla föreskriven tilläggsavgift.*

*Om ett mål där Kronofogdemyndigheten har meddelat utslag avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja Kronofogdemyndighetens utslag.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om avvisning av en ansökan om betalningsföreläggande eller handräckning som har överlämnats till en tingsrätt. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att tingsrätten ska avvisa en från Kronofogdemyndigheten överlämnad ansökan om betalningsföreläggande eller handräckning, om käranden, dvs. den som var sökande hos myndigheten, inte betalar föreskriven tilläggsavgift trots att han eller hon har förelagts att göra det.

Av *andra stycket* framgår att om käranden inte betalar tilläggsavgiften i ett mål som inlets genom svarandens ansökan om återvinning, ska tingsrätten samtidigt med beslutet om avvisning även undanröja Kronofogdemyndighetens utslag. Bestämmelsen hindrar inte att undanröjande kan ske även på andra grunder.

### 7.4 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619)

#### **19 §**

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala ansökningsavgift, *tilläggsavgift* eller expeditonsavgift enligt förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna, ansökningsavgift i mål enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning eller avgift enligt 15 § 1–3 avgiftsförordningen (1992:191).

Den som har beviljats rättshjälp i en angelägenhet som lett till ett verkställbart avgörande eller i ett mål om verkställighet behöver inte betala utsökningsavgifter hos Kronofogdemyndigheten.

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala några kostnader för kungörelser i mål eller ärenden vid domstol.

I paragrafen anges de avgifter som den som beviljats rättshjälp är befriad från att betala. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

Ändringen i *första stycket* innebär att den nya tilläggsavgiften räknas upp bland de avgifter som den som beviljats rättshjälp inte behöver betala.

## 7.5 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

### 3 kap. 5 §

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos Patent- och registreringsverket enligt 6–21 §§ (administrativ hävning). I 2 kap. 28 § finns det bestämmelser om att en registrering av ett varumärke får hävas efter det att någon gjort en invändning mot registreringen.

Ett förfarande för att häva en registrering med stöd av 1 § andra stycket, 2, 3 eller 4 § eller 2 kap. 4, 5 eller 7 § får också inledas av en myndighet. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som får göra detta.

Paragrafen innehåller regler om tillvägagångssätt för att häva en varumärkesregistrering. Hänvisningen i *första stycket* till de paragrafer som handlar om administrativ hävning ändras så att den innefattar även den nya 21 §. Vidare görs, på motsvarande sätt som i firmalagen, en hänvisning till bestämmelserna i 20 §.

### 3 kap. 21 §

*Om ett ärende har överlämnats till en tingsrätt ska käranden betala föreskriven tilläggsavgift. I ett sådant fall ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla tilläggsavgiften.*

*Om ett mål där Patent- och registreringsverket har beslutat om hävning avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja Patent- och registreringsverkets beslut.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om skyldigheten att betala tilläggsavgift när ett ärende om administrativ hävning har överlämnats till en tingsrätt och om avvisning vid utebliven betalning. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Av *första stycket* framgår att käranden ska betala föreskriven tilläggsavgift när ett ärende om administrativ hävning har överlämnats till en tingsrätt. Kärande är den som var sökande och inledde ärendet hos Patent- och registreringsverket. Vidare följer av hänvisningen till rättegångsbalken att tingsrätten ska avvisa en från Patent- och registreringsverket överlämnad ansökan om hävning av varumärke, om käranden inte betalar tilläggsavgiften trots att han eller hon har förelagts att göra det.

Av *andra stycket* framgår att om sökanden inte betalar tilläggsavgiften i ett mål som inletts genom svarandens ansökan om återvinning, ska tingsrätten samtidigt med beslutet om avvisning även undanröja Patent- och registreringsverkets beslut om hävning av varumärke. Bestämmelsen hindrar inte att undanröjande kan ske även på andra grunder.

# Domstolsverkets författningsförslag

## 1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken att 18 kap. 8 a § ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **18 kap. 8 a §**

I mål där 1 kap. 3 d § första stycket tillämpas gäller följande i stället för bestämmelserna i 8 §.

Ersättning för rättegångskostnad får inte avse annat än kostnad för

1. rättslig rådgivning under en timme vid ett tillfälle för varje instans och med belopp som motsvarar högst den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme,

2. ansökningsavgift,

3. resa och uppehälle för part eller ställföreträdare i samband med sammanträde eller, om personlig inställelse inte föreskrivits, resa och uppehälle för ombud,

4. vittnesbevisning,

5. översättning av handling.

Om en part har handlat så att 3 eller 6 § är tillämplig, får dock ersättning till motparten avse dennes samtliga kostnader enligt 8 §.

Ersättning utgår endast i den mån kostnaden varit skäligen påkallad för tillvaratagande av partens rätt.

Ersättning som anges i andra stycket 3 utgår enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Har målet till en början handlagts i annan ordning än som gäller för mål som avses i denna paragraf, utgår ersättning för kostnad som avser den tidigare handläggningen enligt de kostnadsregler

I mål där 1 kap. 3 d § första stycket tillämpas gäller följande i stället för bestämmelserna i 8 §.

Ersättning för rättegångskostnad får inte avse annat än kostnad för

1. rättslig rådgivning under en timme vid ett tillfälle för varje instans och med belopp som motsvarar högst den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme,

2. ansökningsavgift,

3. resa och uppehälle för part eller ställföreträdare i samband med sammanträde eller, om personlig inställelse inte föreskrivits, resa och uppehälle för ombud,

4. vittnesbevisning,

5. översättning av handling.

Om en part har handlat så att 3 eller 6 § är tillämplig, får dock ersättning till motparten avse dennes samtliga kostnader enligt 8 §.

Ersättning utgår endast i den mån kostnaden varit skäligen påkallad för tillvaratagande av partens rätt.

Ersättning som anges i andra stycket 3 utgår enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Har målet till en början handlagts i annan ordning än som gäller för mål som avses i denna paragraf, utgår ersättning för kostnad som avser den tidigare handläggningen enligt de kostnadsregler

som gäller för denna.

Har ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning överlämnats till tingsrätt får, om målet därefter avgörs genom tredskodom mot svaranden, ersättning även avse skälig kostnad för högst en rättegångsskrift eller inställelse vid högst ett sammanträde inför rätten. Sådan ytterligare ersättning lämnas, om inte särskilda skäl föranleder annan bedömning, med belopp som motsvarar högst hälften av den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme.

som gäller för denna. *Ersättning utgår också för tilläggsavgift.*

Har ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning överlämnats till tingsrätt får, om målet därefter avgörs genom tredskodom mot svaranden, ersättning även avse skälig kostnad för högst en rättegångsskrift eller inställelse vid högst ett sammanträde inför rätten. Sådan ytterligare ersättning lämnas, om inte särskilda skäl föranleder annan bedömning, med belopp som motsvarar högst hälften av den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme.

Prop. 2013/14:77  
Bilaga 1

## 2 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning att det i lagen ska införas en ny paragraf, 60 b §, med följande lydelse.

### **60 b §**

*För mål som har överlämnats till tingsrätt enligt 36 eller 54 §§ gäller 42 kap. 3-4 §§ rättegångsbalken. Vad som där sägs om ansökningsavgift ska i stället gälla tilläggsavgift.*

*När ett mål som har överlämnats enligt 54 § avvisas enligt första stycket ska rätten även undanröja Kronofogdemyndighetens utslag.*



### 3 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (2010:1877) att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 22 §, med följande lydelse,

#### **22 §**

*För ärenden som har överlämnats till tingsrätt enligt 3 kap. 13 och 16 §§ gäller 42 kap. 3-4 §§ rättegångsbalken. Vad som där sägs om ansökningsavgift ska i stället gälla tilläggsavgift.*

*När ett ärende som har överlämnats enligt 3 kap. 16 § avvisas enligt första stycket ska rätten även undanröja Patent- och registreringsverkets beslut om hävning.*

4 Förslag till lag om ändring i firmalagen  
(1974:156)

Härigenom föreskrivs i fråga om firmalagen (1974:156) att det i lagen ska införas en ny paragraf, 16 r §, med följande lydelse.

**16 r §**

*För ärenden som har överlämnats till tingsrätt enligt 16 j och 16 m §§ gäller 42 kap. 3-4 §§ rättegångsbalken. Vad som där sägs om ansökningsavgift ska i stället gälla tilläggsavgift.*

*När ett ärende som har överlämnats enligt 16 m § avvisas enligt första stycket ska rätten även undanröja registreringsmyndighetens beslut om hävning.*

## Förteckning över remissinstanser

Prop. 2013/14:77

Bilaga 2

Efter remiss har yttranden över Domstolsverkets rapport lämnats av Hovrätten för Västra Sverige, Attunda tingsrätt, Stockholms tingsrätt, Örebro tingsrätt, Malmö tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Luleå tingsrätt, Länsstyrelsen i Stockholms län, Statskontoret, Lantmäteriet, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket (ESV), Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Patent- och registreringsverket, Bolagsverket, Regelrådet, Rekonstruktör- & Konkursförvaltarkollegiet (REKON) i Sverige, Sveriges advokatsamfund.

Föreningen Pappa-Barn, Näringslivets regelnämnd, Svenska Föreningen för immaterialrätt, Svenskt Näringsliv och Sveriges domareförbund har beretts tillfälle att yttra sig men har avstått från att yttra sig.

# Lagrådsremissens lagförslag

## 1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 8 a § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **18 kap.** 8 a §<sup>4</sup>

I mål där 1 kap. 3 d § första stycket tillämpas gäller följande i stället för bestämmelserna i 8 §.

Ersättning för rättegångskostnad får inte avse annat än kostnad för

1. rättslig rådgivning under en timme vid ett tillfälle för varje instans och med belopp som motsvarar högst den ersättning som betalas för rådgivning enligt rätts-hjälpslagen (1996:1619) under en timme,

2. ansökningsavgift,

3. resa och uppehälle för part eller ställföreträdare i samband med sammanträde eller, om personlig inställelse inte föreskrivits, resa och uppehälle för ombud,

4. vittnesbevisning,

5. översättning av *handling*.

Om en part har handlat så att 3 eller 6 § är tillämplig, får dock ersättning till motparten avse *dennes* samtliga kostnader enligt 8 §.

Ersättning *utgår* endast i den *mån* kostnaden varit skäligen *påkallad* för *tillvaratagande* av partens rätt.

Ersättning som anges i andra stycket 3 *utgår* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

*Har* målet till en början handlagts i annan ordning än som gäller för mål som avses i denna para-

1. rättslig rådgivning under en timme vid ett tillfälle för varje instans och med *ett* belopp som motsvarar högst den ersättning som betalas för rådgivning enligt rätts-hjälpslagen (1996:1619) under en timme,

2. ansökningsavgift *eller tilläggsavgift*,

3. resa och uppehälle för *en* part eller ställföreträdare i samband med sammanträde eller, om personlig inställelse inte föreskrivits, resa och uppehälle för *ett* ombud,

5. översättning av *handlingar*.

Om en part har handlat så att 3 eller 6 § är tillämplig, får dock ersättning till motparten avse *hans* *eller hennes* samtliga kostnader enligt 8 §.

Ersättning *lämnas* endast i den *utsträckning* kostnaden skäligen *behövs* för att *ta tillvara* partens rätt.

Ersättning som anges i andra stycket 3 *lämnas* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

*Om* målet till en början *har* handlagts i annan ordning än som gäller för mål som avses i denna

<sup>4</sup> Senaste lydelse 2000:172.

graf, *utgår* ersättning för kostnad som avser den tidigare handläggningen enligt de kostnadsregler som gäller för denna.

*Har* ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning överlämnats till tingsrätt får, om målet därefter avgörs genom tredskodom mot svaranden, ersättning även avse skälig kostnad för högst en rättegångsskrift eller inställelse vid högst ett sammanträde inför rätten. Sådan ytterligare ersättning lämnas, om inte särskilda skäl *föranleder* annan bedömning, med belopp som motsvarar högst hälften av den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme.

paragraf, *lämnas* ersättning för kostnad som avser den tidigare handläggningen enligt de kostnadsregler som gäller för denna.

*Om* ett mål om betalningsföreläggande eller handräckning *har* överlämnats till *en* tingsrätt får, om målet därefter avgörs genom tredskodom mot svaranden, ersättning även avse skälig kostnad för högst en rättegångsskrift eller inställelse vid högst ett sammanträde inför rätten. Sådan ytterligare ersättning lämnas, om inte särskilda skäl *leder till en* annan bedömning, med belopp som motsvarar högst hälften av den ersättning som betalas för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) under en timme.

Prop. 2013/14:77  
Bilaga 3

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

## Förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156)

Härigenom föreskrivs i fråga om firmalagen (1974:156) dels att 16 b § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 16 r §, av följande lydelse.

### *Nuvarande lydelse*

### *Föreslagen lydelse*

#### 16 b §<sup>1</sup>

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos berörd registreringsmyndighet enligt 16 c–16 q §§ (administrativ hävning).

Ett förfarande för att häva en registrering med stöd av 9 §, 10 § första stycket 1–3, 16 § andra stycket eller 16 a § får också inledas av en myndighet. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som får göra detta.

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos berörd registreringsmyndighet enligt 16 c–16 r §§ (administrativ hävning).

#### 16 r §

*Om ett ärende har överlämnats till en tingsrätt ska käranden betala föreskriven tilläggsavgift. I ett sådant fall ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla tilläggsavgiften.*

*Om ett mål där registreringsmyndigheten har beslutat om hävning avisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja registreringsmyndighetens beslut.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2010:1889.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746)  
om betalningsföreläggande och handräckning

Prop. 2013/14:77  
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning ska införas en ny paragraf, 61 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

*61 a §*

*Om ett mål har överlämnats till en tingsrätt med stöd av 36 eller 54 §, ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla tilläggsavgiften.*

*Om ett mål där Kronofogdemyndigheten har meddelat utslag avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja Kronofogdemyndighetens utslag.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

4 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen  
(1996:1619)

Härigenom föreskrivs att 19 § rättshjälpslagen (1996:1619) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala ansökningsavgift eller expeditionsavgift enligt förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna, ansökningsavgift i mål enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning eller avgift enligt 15 § 1–3 avgiftsförordningen (1992:191).

Den som har beviljats rättshjälp i en angelägenhet som lett till ett verkställbart avgörande eller i ett mål om verkställighet behöver inte betala utsökningsavgifter hos Kronofogdemyndigheten.

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala några kostnader för kungörelser i mål eller ärenden vid domstol.

*Föreslagen lydelse*

19 §<sup>1</sup>

Den som har beviljats rättshjälp behöver inte betala ansökningsavgift, *tilläggsavgift* eller expeditionsavgift enligt förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna, ansökningsavgift i mål enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning eller avgift enligt 15 § 1–3 avgiftsförordningen (1992:191).

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2006:724.



Härigenom föreskrivs i fråga om varumärkeslagen (2010:1877)  
*dels* att nuvarande 3 kap. 21 § ska betecknas 3 kap. 22 §,  
*dels* att 3 kap. 5 § ska ha följande lydelse,  
*dels* att rubriken närmast före 3 kap. 21 § ska sättas närmast före 3 kap. 22 §,  
*dels* att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 21 §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **3 kap.**

#### **5 §**

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos Patent- och registreringsverket enligt 6–19 §§ (administrativ hävning). I 2 kap. 28 § finns det bestämmelser om att en registrering av ett varumärke får hävas efter det att någon gjort en invändning mot registreringen.

Ett förfarande för att häva en registrering med stöd av 1 § andra stycket, 2, 3 eller 4 § eller 2 kap. 4, 5 eller 7 § får också inledas av en myndighet. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som får göra detta.

Den som vill inleda ett förfarande för att häva en registrering kan föra talan vid domstol, eller ansöka om hävning av registreringen hos Patent- och registreringsverket enligt 6–21 §§ (administrativ hävning). I 2 kap. 28 § finns det bestämmelser om att en registrering av ett varumärke får hävas efter det att någon gjort en invändning mot registreringen.

#### **21 §**

*Om ett ärende har överlämnats till en tingsrätt ska käranden betala föreskriven tilläggsavgift. I ett sådant fall ska det som anges i 42 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken om ansökningsavgift gälla tilläggsavgiften.*

*Om ett mål där Patent- och registreringsverket har beslutat om hävning avvisas av tingsrätten på grund av att tilläggsavgiften inte har betalats, ska tingsrätten samtidigt undanröja Patent- och registreringsverkets beslut.*

## Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-11-27

**Närvarande:** F.d. justitieråden Susanne Billum och Severin Blomstrand samt justitierådet Kristina Ståhl.

### Tilläggsavgift i domstol

Enligt en lagrådsremiss den 21 november 2013 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. förslag till lag om ändring i rättegångsbalken,
2. förslag till lag om ändring i firmalagen (1974:156),
3. förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning,
4. förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619),
5. förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Linda Stromberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

### Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen

#### 19 §

Under föredragningen har uppmärksammats att paragrafen i sin nuvarande lydelse innehåller hänvisningar till förordningar, dvs. författningar på lägre nivå än lagen. Hänvisningarna har funnits sedan rättshjälpslagens tillkomst och de hade sin motsvarighet i 1972 års rättshjälpslag.

Det strider mot vedertagen ordning att i en lag hänvisa till en författning på lägre nivå, se Gröna boken (Ds 1998:66) s. 40. Genom en sådan hänvisning görs den underordnade författningen riksdagsbunden. En ändring i den underordnade författningen kan ju ändra innebörden i lagbestämmelsen.

Lagrådet förordar att paragrafen ses över i detta hänseende under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

### Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 januari 2014

Närvarande: Statsråden Björklund, ordförande, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Adelson Liljeroth, Björling, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Ek, Löf, Enström, Arnholm, Svantesson

Föredragande: statsrådet Enström

---

Regeringen beslutar proposition 2013/14:77 Tilläggsavgift i domstol